

18.3.2020

Eduskunnan sivistysvaliokunta

SiV@eduskunta.fi

kaj.laine@eduskunta.fi

Ammattiosaamisen kehittämissyhdistys AMKE ry:n lausunto valtioneuvoston asetuksesta valmiuslain opetuksen ja koulutuksen järjestämistä koskevien toimivaltuuksien käyttöönotosta ammatillisen koulutuksen osalta

Valtioneuvosto on valmiuslain (1552/2011) 6 §:n nojalla antanut 17.3.2020 valtioneuvoston asetuksen valmiuslain 88 ja 109 §:ssä säädettyjen toimivaltuuksien käyttöönotosta.

Ammatillisesta koulutuksesta säädetään erityisesti 109 §:n 2 momentin kuudennessa pykälässä.

Todettakoon, että em. lainsäädännön 2 momentin kolmannen pykälän mukaan opettajat kaikilla koulutusasteilla kuuluvat yhteiskunnan kannalta kriittisillä aloilla toimiviin. Opettajien mahdollisuus työtehtävien hoitoon turvattaisiin tarvittaessa esim. mahdollistamalla opettajien esiopetuksessa tai perusasteen 1-3 luokalla olevien lasten opetus siten, että työnteko mahdollistuu.

6 § Ammatillisen koulutuksen järjestämisvelvollisuuden rajoitukset

- Koulutuksen järjestäjällä ei ole velvollisuutta järjestää lähiopetusta oppilaitoksessa.
- Etäopetuksen sekä opiskelijoiden itsenäistä opiskelua suositaan.
- Opetuksen ja ohjauksen järjestämistä voi siirtää eteenpäin sellaisten tutkinnon osien kohdalla, joissa etäopetus tai itsenäinen opiskelu ei ole mahdollista.
- Työpaikalla tai muualla oppilaitoksen ulkopuolella järjestettävää koulutusta voitaisiin jatkaa, jos se on työpaikan puolesta mahdollista ja koulutuksen järjestäjä ja työnantaja arvioivat, että työympäristö on turvallinen opiskelijalle. Mikäli työpaikalla on suuri riski saada koronatartunta, on suositeltavaa, että työpaikalla järjestettävää koulutusta jatketaan vasta, kun riskiä ei enää ole.

LAUSUNTO

18.3.2020

- Terveystieteiden alalla tulee lisäksi ottaa huomioon, että opiskelijoiden työpanosta saatetaan tarvita, mikäli terveydenhoitoon tulee henkilöstövajetta epidemian pitkittyessä.
- Koulutuksen järjestäjän olisi mahdollista poiketa henkilökohtaista osaamisen kehittämissuunnitelmaa (HOKS) koskevista säädöksistä siltä osin, kuin se olisi tarpeellista. Ammatillisessa koulutuksessa jokaiselle opiskelijalle laaditaan henkilökohtainen osaamisen kehittämissuunnitelma koulutuksen alkaessa ja suunnitelmaa päivitetään tarvittaessa.
- Vaikka opetus järjestetään lähiopetuksen sijaan vaihtoehtoisilla tavoilla, tavoitteena on, että opiskelu etenisi HOKS:n mukaisesti. Poikkeavat opetus- ja ohjausjärjestelyt saattavat kuitenkin vaikuttaa HOKS:iin sisältyvien tutkinnon tai koulutuksen osien suorittamis- mahdollisuuksiin ja opintojen etenemiseen, mikä edellyttäisi HOKS:n päivittämistä.
- Laajamittaisen etäopiskelun tai itsenäisen työskentelyn vuoksi voisi olla haastavaa päivittää kaikkien opiskelijoiden henkilökohtaisia osaamisen kehittämissuunnitelmia ajantasaisesti. Koulutuksen järjestäjä voisi poikkeusolojen aikana käyttää HOKS:n laatimisessa ja päivittämisessä omaa harkintaansa.
- Koulutuksen järjestäjällä olisi velvollisuus järjestää ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 52 §:ssä tarkoitettuja näyttöjä ja muuta osaamisen osoittamista vain sitä osin, kuin osaamisen osoittaminen olisi mahdollista toteuttaa. Oleellista olisi, että riski koronatartuntaan minimoitaisiin. Näyttöjä ja muuta osaamisen osoittamista ei pääsääntöisesti toteutettaisi oppilaitoksessa.
- Näyttöjä voitaisiin kuitenkin toteuttaa työpaikoilla, mikäli se olisi työpaikan puolesta mahdollista ja koulutuksen järjestäjä ja työnantaja arvioisivat, että työympäristö on turvallinen opiskelijalle. Mikäli työpaikalla on suuri riski raada koronatartunta, näyttöjä ei voisi suorittaa työpaikalla. Näyttöjä voitaisiin toteuttaa myös muissa työpaikanomaisissa oppimisympäristöissä oppilaitoksen ulkopuolella, esimerkiksi koulutuksen järjestäjän omilla työmailla tai työpaikanomaisissa oppimisympäristöissä samoin ehdoin kuin työpaikoilla.

LAUSUNTO

18.3.2020

- Mikäli näyttöjä ei olisi mahdollista järjestää kaikille opiskelijoille, koulutuksen järjestäjän tulisi asettaa etusijalle ne opiskelijat, joiden on HOKSin mukaisesti tarkoitus suorittaa tutkinto ja valmistua tänä keväänä. Näin voitaisiin turvata näiden opiskelijoiden mahdollisuudet siirtyä työelämään tai jatko-opintoihin.
- Valmistumisvaiheessa olevien opiskelijoiden osalta voitaisiin tarvittaessa poiketa myös vaatimuksesta järjestää näytöt tekemällä käytännön työtehtäviä aidoissa työtilanteissa ja työprosesseissa. Osaamista voitaisiin osoittaa käytännön työtehtävien tekemisen sijaan muilla tavoin esimerkiksi silloin, kun kaikki alan työpaikat ovat tartuntojen välttämiseksi suljettu tai niihin ei päästetä ulkopuolisia (esim. vanhusten hoivakodit) eikä käytännön työtehtäviä olisi mahdollista simuloida jossakin muussa opiskelijalle turvallisessa näyttöympäristössä.
- Osaamista pelkästään muulla tavoin kuin näytöllä osoitettaessa koulutuksen järjestäjän tulisi varmistaa, että nämä muut tavat mahdollistavat tutkinnon perusteissa määrätyn osaamisen osoittamisen.
- Koulutuksen järjestäjällä olisi velvollisuus antaa erityistä tukea ja vaativaa erityistä tukea vain siinä laajuudessa kuin se olisi mahdollista toteuttaa. Epidemia-aikana kontaktiopetusta on tarkoituksenmukaista välttää.
- Vaativan erityisen tuen järjestämisen osalta tulisi ottaa huomioon, että opiskelijat eivät välttämättä pysty opiskelemaan itsenäisesti tai hyödyntämään erilaisia digitaalisia oppimisympäristöjä tai verkkoyhteyksiä.
- Lisäksi olisi otettava huomioon, että osa kyseisistä opiskelijoista tarvitsee myös asumiseen liittyviä palveluita. Koulutuksen järjestäjän tulisi käytettävissä olevien mahdollisuuksien rajoissa huolehtia siitä, että asumispalveluita tarvitseville vaativaa erityistä tukea tarvitseville opiskelijoilla voitaisiin turvata mahdollisuus jatkaa asumista asuntolassa ja saada siellä tarvitsemiaan tukipalveluita

18.3.2020

Erityiset vaikutukset

Asetuksessa todetaan: ”Ammatillisessa koulutuksessa koulutuksen järjestäjillä ja opiskelijoilla ei välttämättä ole etäopetukseen tarvittavia tietokoneita tai muita laitteita riittävässä määrin. Koulutuksen järjestäjille voi aiheutua lisäkustannuksia tarpeellisten laitteiden ja ohjelmistojen hankkimisesta.”

”Lukiokoulutusta ja ammatillista koulutusta koskevat määräaikaisten säännökset eivät vaaranna lukiokoulutukselle ja ammatilliselle koulutukselle asetettujen tavoitteiden toteutumista.”

AMKE:n lausunto

Ammattiosaamisen kehittämissyhdystys AMKE pitää asetuksessa esitettyjä toimia ammatillisen koulutuksen toiminnan turvaamiseksi koronaviruksen vuoksi tehdyn valmiuslainsäädännön voimassaoloaikana perusteltuina.

Ammatilliseen koulutukseen valmentava koulutus (VALMA) tulee suorittaa korkeintaan vuodessa, mutta koulutuksen järjestäjä voi myöntää sairauden tai muusta erityisestä syystä pidennystä. Koronaviruksen aiheuttama poikkeustilanne tulee tulkita tällaiseksi erityiseksi syyksi.

Työhön ja itsenäiseen elämään valmentavassa (TELMA) koulutuksessa suoritus aika on enintään kolme vuotta. Myös TELMA-koulutuksessa tulisi mahdollistaa enimmäisajan keston pidentäminen erityisestä syystä, jos opiskelijan tilanne näin vaatii.

Tärkeää on, että Opetus- ja kulttuuriministeriön asetusta koskevat soveltamisohjeet ovat linjassa aluehallintoviranomaisten antamien määräysten kanssa. Tässä on tällä hetkellä horjuvuutta.

Lisäksi ammatillinen koulutus tarvitsee myös selkeät ohjeet työ- ja elinkeinoministeriöltä liittyen kilpailutettujen työvoimakoulutusten toteuttamisesta.

Ammatilliselle koulutukselle asetettujen tehtävien toteuttamisen turvaamiseksi tulee huomioida koulutuksen järjestäjille aiheutuvat taloudelliset menetykset.

Ystävällisesti

Veli-Matti Lamppu
toimitusjohtaja, AMKE ry